

**HOPE. WHERE DOES OUR HOPE LIE?
(NADA. NA ČEMU SE TEMELJI NAŠA NADA?)**
MEĐUNARODNI KONGRES EUROPSKOG DRUŠTVA ZA
KATOLIČKU TEOLOGIJU
Bratislava, Slovačka, 28. – 31. kolovoza 2019.

Ante BEKAVAC

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
antebekavac@gmail.com

Tonči MATULIĆ

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u 10 001 Zagreb
laška 38, p.p. 432, Zagreb
matulict@kbf.hr

Europsko društvo za katoličku teologiju (ESCT) održalo je od 28. do 31. kolovoza 2019. godine svoj redoviti dvogodišnji kongres u Bratislavi, Slovačka, pod naslovom *Hope. Where Does our Hope Lie? (Nada. Na čemu se temelji naša nada?)*. Tema nade izuzetno je aktualna. U dobu radikalnog skepticizma i nepovjerenja prema autoritetima, u vremenu sukoba i religijskog nasilja sve se više postavlja pitanje o smislu i razlozima nade. Na kongresu je održano devet (9) plenarnih predavanja i pedesetak kraćih izlaganja u paralelnim radnim skupinama ili sekcijama u kojima se svestrano i interdisciplinarno promišljalo o smislu i sadržaju nade u odnosu na sva ključna područja ljudskog života i djelovanja. Detaljan prikaz programa kongresa sa svim aktivnim sudionicima dostupan je na: <https://www.esctcongress2019.net/>.

Kongres se održavao u hotelu Crowne Plaza u centru Bratislave. Uz glavnog organizatora ESCT-a, suorganizatori kongresa su još bili Teološki fakultet u Bratislavi u sastavu Sveučilišta u Trnavi, Slovačka biskupska konferencija

i Udruga prijatelja Alojsiana. Kongres su pomogli također i brojni sponzori svojim donacijama.

U srijedu 28. kolovoza 2019. godine tijekom dana održana je konferencija mladih nastupajućih znanstvenika, studenata doktorskih teoloških studija i poslijedoktoranada u sklopu koje su, valja to posebno istaknuti, predavanja održale dvije mlade hrvatske teološke nade: dr. sc. s. Jasna Mijatović iz Zagreba pod naslovom »Hope in Dance of Light and Shadow. Socio-demographic Characteristics of Women Religious Communities in Croatia« (»Nada u plesu svjetla i sjene. Sociodemografske karakteristike ženskih vjerskih zajednica u Hrvatskoj«) i gđica Branka Grbić iz Subotice, inače doktorandica na Visokom institutu za moralnu teologiju »Accademia Alfonsiana« u Rimu, a pod naslovom »Child as a Metaphor of Hope – at the Old Continent« (»Dijete kao metafora nade – na starom kontinentu«).

Istoga je dana u 19.00 sati održano svečano otvaranje kongresa. Tom je prigodom profesor Miloš Lichner, u svojstvu domaćina, glavnog organizatora, potpredsjednika ESCT-a i aktualnog dekana Teološkog fakulteta u Bratislavi u sastavu Sveučilišta u Trnavi, izrazio srdačnu dobrodošlicu svim sudionicima. Nakon njega to isto su prigodnim obraćanjem učinili Marie-Jo Thiel, dosadašnja predsjednica ESCT-a i profesorica moralne teologije na Katoličkome bogoslovnom fakultetu (KBF) Sveučilišta u Strasbourgu, zatim René Bilik, rektor Sveučilišta u Trnavi, i na kraju mons. Jean-Claude Hollerich, nadbiskup Luksemburga i aktualni predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (COMECE). Nakon službenog otvaranja uslijedilo je druženje uz prigodnu zdravicu.

Kongres je s radom započeo u četvrtak 29. kolovoza 2019. godine u 8.30 sati. Ranije ujutro bila je ponuđena mogućnost posjeta izložbi u Muzeju židovske zajednice u Bratislavi. Prvo plenarno predavanje pod naslovom »Is There Any Hope When the Temple is in Fire? The Old Testament Basis for Hope« (»Ima li nade kad je hram u plamenu? Starozavjetni temelj nade«) održao je slovački isusovac i bibličar Peter Dubovský, dekan Papinskoga biblijskog instituta u Rimu. Drugo plenarno predavanje pod naslovom »Hope in Job« (»Nada u Jobu«) održao je belgijski bibličar Pierre Van Hecke s Fakulteta teologije i religijskih znanosti Katoličkoga sveučilišta u Leuvenu. Treće plenarno predavanje pod naslovom »Hope for Understanding and Empathy: Biblical Interpretation and Jewish/Cristian Dialogue« (»Nada za razumijevanje i empatiju. Biblijska interpretacija i židovsko-kršćanski dijalog«) održala je američka teologinja Amy-Jill Levine iz Odjela za novozavjetnu teologiju i židovske studije Sveučilišta Vanderbilt u SAD-u. Četvrto predavanje pod naslovom »Hope

for Europe: Catastrophes as Learning Spaces for Spiritual Virtue. A Practical-Theological Approach« (»Nada za Europu. Katastrofe kao prostor za učenje duhovnih vrлина. Praktično-teološki pristup«) održala je austrijska teologinja Regina Polak s KBF-a Sveučilišta u Beču. Nakon svakog plenarnog predavanja uslijedila je kratka rasprava s pitanjima, osvrtima i komentarima.

U ranom poslijepodnevnom terminu održala se prva runda izlaganja po radnim skupinama, odnosno sekcijama kojih je bilo sedam (7) s ukupno dvadesetak predavanja. Nakon toga u 17.00 sati slavljena je sveta misa za sve sudionike kongresa u bratislavskoj katedrali sv. Martina, koju je predvodio nadbiskup Bratislave i predsjednik Slovačke biskupske konferencije mons. Stanislav Zvolenský, održavši prigodnu homiliju o blagdanu mučeništva sv. Ivana Krstitelja. Nakon svete mise i kratkog razgledavanja katedrale održana je svečana kongresna večera u zanimljivom ambijentu broda restorana »Dunajský pivovar« na Dunavu.

U priјepodnevnom terminu u petak 30. kolovoza 2019. godine održana su tri (3) plenarna predavanja. Prvo toga dana, odnosno peto ukupno plenarno predavanje pod naslovom »Immanuel Kant's Philosophy of Reasonable Hope« (»Filozofija razumne nade Immanuela Kanta«) održala je austrijska filozofkinja Herta Nagl-Docekal s Instituta za filozofiju Sveučilišta u Beču. Šesto plenarno predavanje pod naslovom »Hope and l'homme fallible: considering Paul Ricœur for Theology« (»Nada kao ljudska mogućnost: uzimajući u obzir Paula Ricœura za teologiju«) održala je britanska teologinja Amy Daughton s Odjela za teologiju i religiju Sveučilišta u Birminghamu, a sedmo plenarno predavanje pod naslovom »Nurturing Hope in Young People« (»Njegovati nadu u mladim ljudima«) održao je američki isusovac Michael Garanzini, tajnik i kancelar visokoga obrazovanja Sveučilišta Loyola u Chicagu. Nakon svakoga plenarnog predavanja uslijedila je rasprava s pitanjima, osvrtima i komentarima.

U poslijepodnevnim satima održane su dvije runde izlaganja po sekcijama. U drugoj rundi rada po sekcijama aktivno su sudjelovale članice i članovi Hrvatske sekcije ESCT-a: Ana s. Thea Filipović s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu i Tibor Reimer s Teološkog fakulteta Sveučilišta u Bratislavi, održali su izlaganje pod naslovom »Hope as a Virtue of the Periphery? Can the Churches in Eastern Europe still be Generators of Hope?« (»Nada kao vrлина periferije? Mogu li Crkve u Istočnoj Europi biti pokretačima nade«); Nenad Malović s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu održao je izlaganje pod naslovom »Hope in the Age Life Insurance« (»Nada u vremenu životnog osiguranja«); Ružica Razum s KBF-a Sveučilišta u Zagrebu i potpredsjednica Hrvatske sekcije održala je izlaganje pod naslovom »Upbringing for Christian Hope« (»Odgoj za kršćan-

sku nadu«); Katica Knezović s Učiteljskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održala je izlaganje pod naslovom »Hoffnung für Hungerende – ethische Bewertung der Genombearbeitung (Genome Editing) als hoffnungserregende Pflanzenzüchtungsmethode für Abschaffung der Hunger aus der Welt« (»Nada za gladne – etička procjena uređivanja genoma (Genome Editing) kao metoda nade uzgoja biljaka za uklanjanje gladi iz svijeta«); Jadranka s. Rebeka Anić s Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar« – Područnoga centra Split i Elzbieta Adamiak s Instituta za katoličku teologiju Sveučilišta u Koblenz-Landau održale su izlaganje pod naslovom »Stimmen von Frauen Raum geben. Hoffnungen von Frauen in der katholischen Kirche in der sozialistischen und postsozialistischen Zeit« (»Dati mjesto glasovima žena. Nada žena u Katoličkoj crkvi u socijalističkom i postsocijalističkom vremenu«).

Istoga dana u 19.00 sati u isusovačkoj crkvi Presvetog Otkupitelja svečano je obilježena 30. obljetnica postojanja i djelovanja ESCT-a (1989. – 2019.) prigodnom akademijom u kojoj je sudjelovao gudački Zoe kvartet klasičnim repertoarom, a nazočnima su se prigodnim govorima obratili njemački moralni teolog Dietmar Mieth, jedan od utemeljitelja ESCT-a, i dosadašnja predsjednica ESCT-a Marie-Jo Thiel. Također je u slikama prikazana i kratka povijest ESCT-a.

Na kraju svečane akademije održana je redovita ceremonija dodjeljivanja prigodnih nagrada za, po sudu žirija, najbolju teološku knjigu i to u dvije kategorije: etablirani teolog i mladi teolog.

Zadnjega dana kongresa, dotično u subotu 31. kolovoza 2019. godine, održana su još dva plenarna predavanja. Ukupno osmo plenarno predavanje pod naslovom »Information or Communication – the Loss of the Language of the Human« (»Informacija ili komunikacija – gubitak ljudskog jezika«) održala je njemačka moralna teologinja Hille Haker na privremenom radu na Odjelu za teologiju Sveučilišta Loyola u Chicagu. Deveto i posljednje plenarno predavanje pod naslovom »Interreligious Dialogue as a Hope for the Church and the World« (»Međureligijski dijalog kao nada za Crkvu i svijet«) održao je poljski teolog i isusovac Zbigniew Kubacki s Papinskoga teološkog fakulteta u Varšavi. Nakon svakoga plenarnog predavanja opet je uslijedila kratka rasprava s pitanjima, osvrtima i komentarima.

Na kraju radnoga dijela kongresa uslijedila je uobičajena generalna skupština ESCT-a s brojnim formalnostima. Najvažnije je izdvojiti da je za novog predsjednika ESCT-a izabran Miloš Lichner, domaćin i glavni organizator kongresa te dosadašnji potpredsjednik, a za potpredsjednicu je izabrana njemačka teologinja Margit Eckholt iz Osnabrücka, što ujedno poručuje da će

se idući kongres ESCT-a održati upravo u gradu Osnabrücku u mjesecu kolovozu 2021. godine. Osim njih dvoje, predsjedništvo ESCT-a još čine: Gerhard Kruip, u svojstvu glavnog i odgovornog urednika *ET Studies* s KBF-a Sveučilišta u Mainzu, zatim Dries Bosschaert, u svojstvu generalnoga tajnika, s Katoličkog sveučilišta u Leuvenu, te u svojstvu članova Maureen Junker-Kenny iz Dublina, John Berry iz Vallette i Otilia Lukács iz Pečuha. Predstavljen je također i peteročlani i neformalni Kuratorij mladih teologa, koji bi trebao posebno raditi na popularizaciji članstva u ESCT-u među mladim nadolazećim teolozima.

Nakon završetka generalne skupštine održana je sjednica Kuratorija, savjetodavnoga upravnog tijela ESCT-a, u prostorijama Teološkoga fakulteta u Bratislavi u sastavu Sveučilišta u Trnavi na kojoj je po službenoj dužnosti sudjelovao predsjednik Hrvatske sekcije ESCT-a Tonči Matulić.